

ЧАСТОТНІСТЬ УЖИВАННЯ ЛЕКСЕМ НА
ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙ У АНТИВОЄННОМУ
РОМАНІ Е. М. РЕМАРКА «ТРИ ТОВАРИШІ»
(приклад використання програми VOYANT TOOLS)

У статті досліджено частотність вживання лексем на позначення емоцій у антивоєнному романі Е. М. Ремарка «Три товариші» з використанням програми Voyant Tools. Досліджувані лексеми були розподілені на дві тематичні групи: ті, які позначають позитивні емоції, та ті, які позначають негативні. Програма Voyant Tools дозволяє зробити аналіз частотності вживання конкретних лексем за лічені секунди.

Проблема, порушена в статті, є надзвичайно актуальною на сьогодні, оскільки події російсько-української війни породили емоційні стани українців, схожі з тими, які переживають герої роману. Цим і зумовлено актуальність цієї роботи.

Ключові слова: емоції, частотність, війна, лексеми, Voyant Tools.

The article examines the frequency of the use of lexemes to denote emotions in the anti-war novel by E. M. Remarque “Three Comrades”, using the Voyant Tools program. The studied lexemes were divided into two thematic groups: those that denote positive emotions and those that denote negative ones. The Voyant Tools program allows you to analyze the frequency of use of specific lexemes in a matter of seconds.

The problem raised in the article is extremely relevant today since the events of the Ukrainian–Russian war gave rise to similar emotional states of Ukrainians to those experienced by the heroes of the novel. This determines the relevance of this work.

Key words: emotions, frequency, war, lexemes, Voyant Tools.

Події в Україні 2022-го року змусили нас по-новому переосмислити тлумачення слова *війна*. Особливої **актуальності** та переосмислення набувають антивоєнні романи минулого століття. Цікавим є дослідження аспекту емоцій, які переживають головні герої, оскільки це дає можливість провести певні паралелі із життям українців сьогодні. Виявлення певних статистичних відомостей у межах обраних концептів дає можливість провести детальний лінгво-психологічний аналіз матеріалу. **Джерельною базою дослідження** є роман німецького письменника-романіста Еріха Марії Ремарка (1936) «Три товариші», який належить до золотого фонду світової літератури ХХ століття.

Мета роботи – дослідження аспекту емоцій головних героїв роману Е. М. Ремарка «Три товариші» за допомогою програми відкритого коду **Voyant Tools** для аналізу тексту відповідно до певних категорії та для порівняльно-статистичного аналізу запропонованих лексем.

Досягнення вище зазначеної мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) виявити та згрупувати лексеми на позначення емоцій головних персонажів у романі Е. М. Ремарка «Три товариші»;
- 2) знайти найбільш частотні лексеми відповідної тематики за допомогою інструменту *Voyant Tools*;
- 3) згрупувати лексеми за категоріями;
- 4) зробити порівняльно-статистичний аналіз частотності вживання досліджуваних лексем.

Розглянено загальні поняття, які стосуються війни. Наприклад, лексема *війна* (*der Krieg*) вживається у романі 162 рази, у той час як *мир* (*der Friede*) – всього лише 2. Важливо врахувати, що описані в романі події не відбуваються під час війни (це приблизно 1928 р.). Цілком протилежна ситуація з лексемами *життя* (*das Leben*), яке вживається 139 разів, і *смерть* (*der Tod*), яке було вжите автором лише 13 разів.

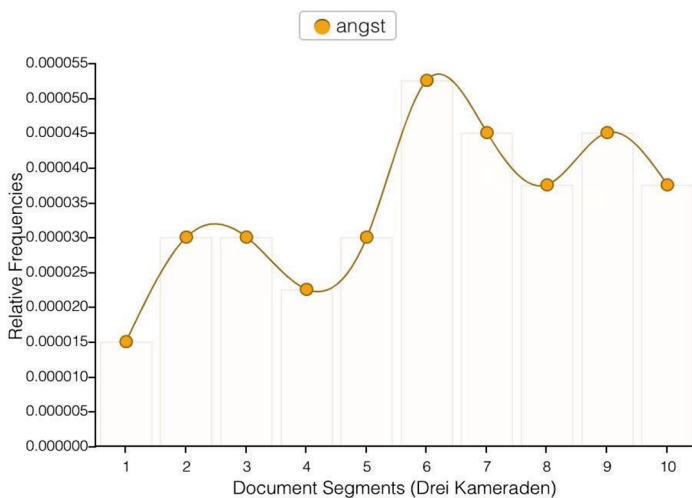

Рис. 2. Шкала частотності вживання слова *Angst* від початку до кінця роману (<https://voyant-tools.org/>)

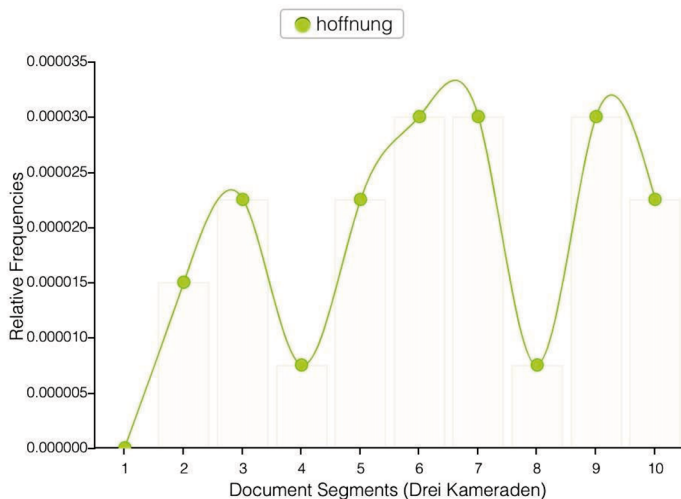

Рис. 3. Шкала частотності вживання слова *Hoffnung* від початку до кінця роману (<https://voyant-tools.org/>)

Серед лексем другої категорії (позитивні емоції) найбільш частотними виявилися такі: любов (*die Liebe*) – 61, радість (*das Glück*) – 34 (а також спільнокореневе слово радісний (*glücklich*) – 26), надія (*die Hoffnung*) – 34, захват (*das Freude*) – 9 та ніжність (*die Zärtlichkeit*) – 8.

Простежуємо частність вживання слова надія (*die Hoffnung*) від початку до кінця роману. Фактично, вона то з'являється, то згасає (рис. 3).

Також із групи позитивних емоцій частотними є лексеми гордість (*der Stolz*) – 7, закоханий (*verliebt*) – 6, веселий (*lustig*) – 6 та натхнення (*die Begeisterung*).

Дослідження виявило, що частотність вживання лексем обох груп приблизно однакова. Це засвідчує, що протягом сюжету герої роману відчують однаково як позитивні, так і негативні емоції.

Використання інструменту *Voyant Tools* засвідчило оперативність дослідження, зручну презентацію статистичних відомостей, можливість дослідити великі масиви інформації за допомогою відкритого програмного коду.

Наведене статистичне підтвердження аналізу лексем емоцій головних героїв роману Е. М. Ремарка «Три товариші» за допомогою програми *Voyant Tools* дозволяє зробити висновки про важливість дослідження цієї теми і подальший розвиток актуальності подібних досліджень.

Література

1. Е. М. Remarque. *Drei Kameraden*. URL: https://ivannikovairina.files.wordpress.com/2012/10/remarque_drei_kameraden_pdf.pdf
2. Програмний продукт *Voyant Tools*. URL: <https://voyant-tools.org/>